

UČNA POMOČ V OSNOVNI ŠOLI

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji *Otrok in družina*, januar 2008)

Obiskovanje osnovne šole je za nekatere otroke zabavno, za druge pa mučno in neprijetno opravilo. Otroci so si med seboj zelo različni. Razlikujejo se v načinih mišljenja, učenja, vedenja, sprejemnaja novih informacij, v hitrosti delovanja, obsegu pozornosti in še in še bi lahko naštevali.

Nekateri otroci znajo brati še preden vstopijo v osnovno šolo, spet drugi pa imajo z branjem velike težave. Črke so si med seboj preveč podobne, besede za branje so dolge in branje postane prava nadloga. Spet drugi računajo kot pravi mali Einsteini, medtem ko njihovi sošolci še vedno preštevajo kocke ali prste. Nekateri zdržijo za klopjo in zvezkom štiri ure, drugi pa bi že po petnajstih minutah najraje odhiteli po hodniku na dvorišče.

Zaradi vseh teh različnosti v naših osnovnih šolah obstajajo različni načini pomoči, ki skušajo približati učno snov vsem učencem.

Prvo in najbolj odgovorno vlogo nosi seveda otrokov razrednik oziroma učitelj, ki vodi pouk. Vsak učitelj se zaveda različnosti med posameznimi učenci, zato skuša znotraj svojega pouka vpeljati različne načine podajanja snovi. Večinoma je tudi otrokov učitelj prvi, ki opazi, če ima učenec težave pri učnem procesu. Svoja opažanja prenese tudi na ostale učitelje in pa tudi učitelje v podaljšanem bivanju, ki otroku pomagajo pri domači nalogi in samostojnem učenju.

DOPOLNILNI POUK

Če so težave bolj evidentne (kar se prične odražati tudi na otrokovih ocenah), učitelj povabi učenca k dopolnilnemu pouku (za posamezni predmet). Dopolnilni pouk je

namenjen bolj poglobljeni razlagi učne snovi in reševanju osnovnih nalog, ki večinoma pokrivajo znanje za minimalne standarde znanja. Dopolnilni pouk praviloma poteka v skupini.

DODATNA INDIVIDUALNA IN SKUPINSKA POMOČ

Če učenec kljub rednemu obiskovanju dopolnilnega pouka ni uspešen in učitelji opažajo, da ima bolj kompleksne težave pri učenju, se povežejo s šolsko svetovalno službo. V takem primeru se v šolo povabi tudi učenčeve starše. Če gre pri otroku za bolj specifične težave pri učenju, zaradi katerih potrebuje več prilagoditev metod in oblik poučevanja, se ga vključi k dodatni individualni in skupinski pomoči. Ta oblika pomoči je že bolj orientirana na posebne potrebe učenca, poteka individualno ali v majhnih skupinicah (po dva ali trije učenci, ki imajo zelo podobne težave). V sklopu te pomoči se natančneje diagnosticira otrokove primanjkljaje in močna področja. Največkrat potem pomoč poteka v obliki korekcijskih vaj pri začetnem branju (tehnike za vezano branje, razumevanje prebranega,...) in pisanju (grafomotorika, drža pisala, tehnike za zapomnenje črk,...) ter računanju (pomoč z različnimi konkretnimi didaktičnimi pomagali, orientacija, osvajanje pojma števila,...). Pri starejših učencih pa so te ure namenjene obdelovanju določenih besedil, učenju izdelave miselnih vzorcev in izpiskov ter motiviranju.

DODATNA STROKOVNA POMOČ

Če se kljub daljši vključenosti v dodatno individualno in skupinsko pomoč opazi, da bi učenec potreboval več prilagoditev in večji obseg pomoči, starši lahko sprožijo zahtevo za uvedbo postopka za usmerjanje. Pogosto šola sama obvesti starše in predlaga, da bi se njihovega otroka usmerilo (po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami: ZUOPP). Če šola meni, da je usmeritev potrebna, starši pa ne vložijo zahteve za usmeritev, lahko sama odda predlog za uvedbo postopka. ZUOPP (Uradni list RS, št. 3/2007) v skupino otrok s posebnimi potrebami zajame naslednje podskupine:

- otroci z motnjami v duševnem razvoju;
- slepi in slabovidni;
- gluhi in naglušni;
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami;
- gibalno ovirani;
- dolgotrajno bolni;
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja;
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.

Postopek usmerjanja otrok s posebnimi potrebami vodi Zavod Republike Slovenije za šolstvo (ZRSŠ). ZRSŠ glede na predlog za uvedbo postopka zbere vse potrebne informacije (poročilo o otroku, pogovor s starši, mnenje strokovne komisije, morebitni ostali podatki) in presodi, če je usmeritev potrebna. O tem obvesti tudi starše. Če se postopek nadaljuje, se na podlagi strokovnega mnenja komisije in ostalih zbranih informacij izda odločba o usmeritvi.

V odločbi je določeno:

- program vzgoje in izobraževanja;
- vrsta in stopnja primanjkljaja, ovire oz. motnje;
- šola, v katero se otroka vključi;
- datum vključitve v šolo;
- trajanje usmeritve (preverjanje ustreznosti usmeritve, rok ne sme biti daljši od treh let);
- obseg in vrsto izvajanja dodatne strokovne pomoči (DSP);
- morebitne posebne pripomočke;
- spremljevalca gibalno oviranemu učencu;
- morebitno zmanjšanje števila otrok v razredu glede na normative;
- morebitno vključitev otroka v oddelek podaljšanega bivanja od 7. do 9. razreda;
- morebitne pravice o povračilu potnih stroškov ali brezplačnem prevozu do šole.

Ker ostajamo na področju redne osnovne šole, bomo pogledali program prilagojenega izvajanja z dodatno strokovno pomočjo. Ta program se lahko izvaja tudi v predšolskem in srednješolskem izobraževanju.

Ko ZRSŠ izda otroku odločbo o usmerjenosti v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (DSP), v njej natančno opredeli število ur DSP in izvajalca (izvajalce) te pomoči, ter morebitne pripomočke (npr. kalkulator, povečevalne lupe,...). DSP lahko poteka v dveh oblikah in sicer kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oz. motenj ali kot učna pomoč. Prvo in drugo obliko pomoči na naših osnovnih šolah večinoma izvajajo specialni pedagogi – defektologi in socialni pedagogi. Drugo obliko – učno pomoč pa izvajajo tudi predmetni učitelji za posamezen predmet, če je tako določeno z odločbo (predvsem za učence v tretji triadi). DSP lahko poteka individualno izven oddelka, ali kar v oddelku.

Po prejemu odločbe mora šola v roku 30 dni izdelati individualizirani program. Program pripravi strokovna skupina (razrednik, izvajalci DSP, svetovalna služba), ki jo imenuje ravnatelj šole. Pri pripravi individualiziranega programa naj sodelujejo tudi učenčevi starši. Individualizirani program zajema predvsem oblike in prilagoditve pouka, preverjanja in ocenjevanja znanja, načine izvajanja DSP, organizacijske zadeve in cilje, ki jih bo strokovna skupina med in na koncu šolskega leta lahko preverila. Individualizirani program je dokument, ki se oblikuje le za enega učenca in je glede na ZUOPP obvezen.

Pomembno je razumeti, da ure DSP niso inštrukcije, vendar način, da se učencu snov predstavi na njemu najbolj primeren in razumljiv način, s pomočjo konkretnih ponazoril in ostalih didaktičnih materialov ter premaguje določene primanjkljaje in ovire. Namenjene so tudi (predvsem v tretji triadi) spoznavanju lastnega učnega stila in metod za najučinkovitejše učenje posamezne snovi doma. Zmotno je prepričanje, da se otrok, ki prejema DSP, ne potrebuje več učiti doma.

Še bolj pomembne kot ure DSP pa so prilagoditve, ki jih za učenca pripravi učitelj v razredu, da lahko učenec s posebnimi potrebami čim bolj nemoteno sledi pouku.

V naslednji številki bom v nadaljevalnem delu prispevka opisala različne prilagoditve pouka za otroke s posebnimi potrebami.